МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ І САМОСТІЙНИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061– «ЖУРНАЛІСТИКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ЖУРНАЛІСТИКА»
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

КРЕМЕНЧУК 2021

Методичні вказівки щодо виконання практичних та самостійних робіт з навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 061 – «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика», освітнього ступеня «Бакалавр»

Укладач к. пед. н., доц. О. В. Кондрашова

Рецензент д. н. із соц. ком, доц. О. М. Тур

Кафедра філології та видавничої справи

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського
Протокол №____ від _____ 2021 р.

Голова методичної ради _____ проф. В. В. Костін

ЗМІСТ

1	Вступ……	4
2	Теми та погодинний розклад лекцій, практичної та самостійної робіт з навчальної дисципліни……	6
3	Перелік тем і питань для самостійного опрацювання……	10
4	Питання до заліку…….……..	22
5	Критерії оцінювання знань студентів……...……	25
6	Короткий термінологічний словник…….……..	27
	Список літератури……...…….…	38

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Основи мовленнєвої комунікації» належить до

обов’язкових дисциплін підготовки студентів на першому році навчанні, надає студентам відомості про форми та правила мовленнєвої комунікації.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні комунікативної компетенції.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни **«**Основи мовленнєвої комунікації**»** є формування необхідної комунікативної спроможності.

Навчальна дисципліна забезпечує формування **компетенцій:**

ІК1. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

СК14. Здатність до ефективної, конструктивної та продуктивної комунікації у професійній сфері.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні поняття та категорії мовленнєвої комуінкації;
- функції мови і мовлення;
- типологію мовленнєвих актів;
- універсальні та етно-специфічні аспекти мовленнєвого спілкування;
- комунікативні бар’єри та способи їх подолання;
- особливості комунікації у кіберпросторі;

уміти:

- вільно спілкуватися з професійних питань українською мовою із застосуванням усної, письмової та електронної комунікації;
- ефективно взаємодіяти та спілкуватись у професійній сфері.

До **видів самостійної роботи** належать реферування та робота на персональному комп'ютері (робота у мережі, підготовка презентацій, організація конференцій та участь у них, публікація даних тощо). До системи забезпечення самостійної роботи навчально-методичними засобами входять підручники та посібники.

Значну навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» студенти вивчають самостійно. Приступаючи до її вивчення, необхідно ознайомитися зі змістом, обсягом і питаннями кожної теми. Вивчати навчальну дисципліну рекомендується за окремими темами. Ознайомившись зі змістом теми, особливостями розташування матеріалу у різних літературних джерелах, слід приступити до першого читання. При першому читанні потрібно відмітити суть теми, важкі для себе місця. Потім розпочинають детальне вивчення матеріалу. Для кращого запам'ятовування матеріалу студент повинен вести конспект, вносити до нього окремі положення, визначення нових термінів тощо. Питання для самоперевірки акцентують увагу на найважливіших моментах теми. Така підготовка буде підґрунтям для успішного складання заліку та іспиту.

Самостійна робота здійснюється частково у бібліотеці, частково вдома. Консультації проводяться згідно з графіком.

2 ТЕМИ ТА ПОГОДИННИЙ РОЗКЛАД ЛЕКЦІЙ, САМОСТІЙНОЇ, ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Тема	Денна форма навчання

		К-сть год. (лекц)	**К-сть год.ПР**	**К-сть год. СРС**
1	**Тема 1 Вступ. Предмет і навчальної дисципліни.**	**2**	**2**	**3**
2	1.1 Предмет і завдання курсу «Основи теорії мовної комунікації», зв'язок з іншими дисциплінами			
3	1.2 Актуальність теорії мовленнєвої комунікації			
4	1.3 Комунікація як об’єкт дослідження. Функції спілкування			
5	1.4. Основні поняття теорії комунікації.			
6	**Тема 2 Суть спілкування**	**2**	**2**	**8**
7	2.1 Спілкування і комунікація			
8	2.2 Функція спілкування			
9	2.3 Відмінності у спілкуванні людей і тварин			
10	**Тема 3 Спілкування як діяльність**	**2**	**2**	**2**
11	3.1 Типи спілкування.			
12	3.2 Моделі спілкування			
13	3.3 Закони спілкування			
14	**Тема 4 Основні поняття мовленнєвої комунікації**	**2**	**2**	**8**
15	4.1 Сутність комунікативного акту			
16	4.2 Мовленнєвий акт, комунікативний акт, мовленнєвий жанр; комунікативна мета, комунікативна інтенція (намір); комунікативна стратегія і тактика			
17	**Тема 5 Компоненти комунікації**	**2**	**2**	**8**

18	5.1 Канали комунікації. Комунікативний шум			
19	5.2 Вербальні компоненти спілкування			
20	5.3. Невербальні компоненти спілкування			
21	**Тема 6 Учення Дж. Остіна**	**2**	**2**	**8**
22	6.1 Поняття про перформативні й неперформативні висловлювання. Суть перформативу у вченні Дж. Остіна			
23	6.2 Перфомативи і констативи			
24	6.3 Мовленнєві акти й комунікативні акти як одиниці мовної комунікації. Компоненти й структура комунікативних актів			
25	6.4 Класифікація мовленнєвих актів			
26	**Тема 7 Висловлювання у структурі комунікативного акту**	**2**	**2**	**8**
27	7.1 Поняття про інформаційні та фатичні акти			
28	7.2 Значення і смисл. Складники смислу висловлювання: а) референт і референція, б) пресупозиція, в) імплікатура			
29	7.3 Інтенція та референція. Вибір і презентація референта в комунікативному акті			
30	**Тема 8. Код і структура комунікативного акту.**	**2**	**2**	**8**
32	8.1 Мова і код			
32	8.2 Дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні			
33	8.3 Засоби стереотипізації мовленнєвого досвіду. Стереотипи і прагматичні кліше			
34	8 4 Прямі й непрямі мовленнєві акти			

35	**Тема 9 Комунікативна особистість**	**2**	**1**	**8**
36	9.1 Поняття про мовну й комунікативну особистість, їхні характеристики та параметри. Комунікативна компетенція як уміння мовця будувати ефективну мовленнєву поведінку			
37	9.2 Компоненти комунікативного акту, пов'язані з учасниками спілкування			
38	9.3 Гендерні аспекти спілкування			
39	**Тема 10 Компоненти комунікації**	**2**	**1**	**8**
40	10.1 Елементарні компоненти і засоби комунікації			
41	10.2 Адресант і адресат у структурі КА, їхні ролі			
42	10.3 Комунікативні стратегії й тактики. Типологія комунікативних стратегій			
43	10.4 Поняття про комунікативні невдачі, способи їх усунення			
44	**Тема 11 Комунікативні девіації**	**2**	**2**	**8**
45	11.1 Сутність і природа комунікативних девіацій			
46	11.2 Типологія комунікативних девіацій			
47	**Тема 12. Міжкультурна комунікація.**	**2**	**2**	**8**
48	12.1 Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації			
49	12.2 Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. Комунікативні табу			
50	12.3 Національно-культурна специфіка максим спілкування			
51	12.4 Невербальні особливості міжкультурної			

	комунікації			
52	**Тема 13 Аналіз комунікативних ситуацій**	**2**	**2**	**9**
53	13.1 Комунікативний паспорт учасників спілкування			
54	13.2 Комплексний комунікативний аналіз з і його складові			
	Усього	**26**	**24**	**100**

3 ПЕРЕЛІК ТЕМ І ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ТА ПРАКТИЧНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Практична робота № 1

Тема. Вступ. Предмет і завдання навчальнної дисципліни „Основи теорії мовної комунікації”

Мета: Ознайомитися із предметом та завданнями курсу „Основи мовленнєвої комунікації”, визначити її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Актуальні проблеми курсу.

План практичного заняття

1.1 Предмет і завдання навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації». Зв'язок курсу з іншими навчальними дисциплінами.

1.2 Актуальність теорії мовленнєвої комунікації.

1.3 Комунікація як об’єкт дослідження. Функції спілкування.

1.4 Основні поняття теорії комунікації.

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.) занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Виписати з підручника Ф. С. Бацевича «Основи комунікативної лінгвістики» визначення базових понять теорії комунікації.

Контрольні запитання

1. Яка головна мета курсу «Основи теорії мовної комунікації».

2. Назвіть декілька аргументів щодо необхідності вивчення теорії комунікації.

3. Які функції спілкування.

4. Назвіть базові поняття теорії комунікації.

Література: [9, с. 10 – 11; 10, с. 1 – 5].

Практична робота № 2

Тема 2 Суть спілкування

Мета: ознайомитися із суттю спілкування. Розглянути питання спілкування і комунікації, функції, відмінності у спілкуванні людей і тварин.

План практичного заняття

2.1 Спілкування і комунікація.

2.2. Функція спілкування.

2.3. Відмінності у спілкуванні людей і тварин.

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.), занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Контрольні запитання

1. У чому полягає суть спілкування.
2. Які вам відомо функції спілкування.
3. Які відмінності у спілкуванні вам відомі.

Література: [9,с. 10 – 11; 2, с. 27 – 31].

Практична робота № 3

Тема 3 Спілкування як діяльність

Мета: розглянути спілкування як діяльність. Ознайомитися з основними типами, моделями та законами спілкування.

План практичного заняття

3.1.Типи спілкування.

3.2. Моделі спілкування.

3.3 Закони спілкування.

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.), занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Контрольні запитання

1. Які типи спілкування вам відомі?

2. Що відтворює модель спілкування?

3. Який вчений описав закони спілкування?

Література: [3, с. 58 – 64; 6, с. 56 – 63].

Практична робота № 4

Тема 4. Основні поняття мовленнєвої комунікації.

Мета: розглянути сутність комунікативного акту. Відомості про мовленнєвий акт, комунікативний акт, мовленнєвий жанр; комунікативна мета, комунікативна інтенція (намір). Сформувати поняття про комунікативну стратегію і тактику**.**

План практичного заняття

4.1. Сутність комунікативного акту.

4.2. Мовленнєвий акт, комунікативний акт, мовленнєвий жанр; комунікативна мета, комунікативна інтенція (намір); комунікативна стратегія і тактика**.**

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.) занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Контрольні запитання

1. Які існують поняття мовленнєвої комунікації вам відомі?

2. Дайте розгорнуту відповідь про комунікативну стратегію, інтенцію і тактику?

Література: [5, с. 70 – 77].

Практична робота № 5

Тема 5. Компоненти комунікації.

Мета: розглянути основні компоненти комунікації. Поняття про комунікативний шум. Відокремити вербальні компоненти спілкування від невербальних. Зробити аналіз відмінностей.

План практичного заняття

5.1 Канали комунікації. Комунікативний шум.

5.2. Вербальні компоненти спілкування.

5.3. Невербальні компоненти спілкування.

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.) занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Контрольні запитання

1. Що вам відомо про канали комунікації?

2. Які основні компоненти спілкування вам відомо?

Література: [3, с. 70 – 75; 5, с. 84 – 89].

Практична робота №6

Тема 6 Учення Дж. Остіна

Мета: готуючись до цього практичного заняття необхідно насамперед з’ясувати суть ТМА Дж. Остіна і Дж. Сьорля та основних її положень. Необхідно чітко усвідомити поняття повністю (МА), його структуру (рівні) та суть перформативи і констативи.

План практичного заняття

6.1. Поняття про перформативні та неперформативні висловлювання. Суть перформативи у вченні Дж. Остіна.

6.2. Перфомативи і констативи.

6.3. Мовленнєві акти й комунікативні акти як одиниці мовної комунікації. Компоненти й структура комунікативних актів.

6.4. Класифікація мовленнєвих актів.

Завдання до теми

Виконавши усі рекомендації (тобто вивчивши увесь навчальний матеріал), спробуйте надати відповідь на питання для самоперевірки та виконайте практичні завдання. Під час виконання практичних завдань варто звернути увагу на визначення перформативних висловлювань.

Контрольні запитання

1. Надайте визначення мовленнєвого акту (далі МА). Хто запропонував цей термін і типологію МА?

2. Чи збігаються поняття «речення» (як одиниця синтаксису) і МА (як мінімальна одиниця комунікації)? Свою думку обґрунтуйте?

3. Чому МА називають трирівневим утворенням?

Література: [3, с. 80 – 83; 4, с. 90 – 95].

Практичне заняття №7

Тема 7 Висловлювання у структурі комунікативного акту

Мета: усвідомити поняття референта і референції, експліцитних та імпліцитних складників смислу висловлювання знати прагмасемантичні характеристики референційного значення, його складники; формувати вміння визначати фатичні й інформаційні акти.

План практичного заняття

7.1. Поняття про інформаційні та фатичні акти.

7.2. Значення і смисл. Складники смислу висловлювання: а) референт і референція, б) пресупозиція, в) імплікатура.

7.3. Інтенція та референція. Вибір і презентація референта в комунікативному акті.

Завдання до теми

Готуючись до цього заняття студенти повинні націлити себе на виконання практичних завдань. Від ретельного виконання залежатиме, наскільки успішно студенти засвоять навчальний матеріал.

Для правильного виконання завдань необхідно достатньо володіти теоретичним матеріалом, зокрема, знати суть понять «значення» і «смисл», складники смислу висловлювання, їх характерні особливості.

Контрольні запитання

1. У чому полягає призначення фатичних актів?

2. Які складники смислу висловлювання? Охарактеризуйте їх.

3. Чим відрізняються пресупозиція та імплікатура? Свою думку обґрунтуйте.

4. Чому у повідомленні референт, зазвичай, не постає у «чистому вигляді»?

5. Які ви знаєте мовні засоби позитивної, негативної та нейтральної презентації референта?

6. Охарактеризуйте крос-референцію та її мовні засоби.

Література: [3, с. 80 – 83; 4, с. 90 – 95].

Практична робота №8

Тема 8 Код і структурі комунікативного акту

Мета: усвідомити суть і значення коду у структурі повністю (КА), роль і призначення стереотипів і прагматичних кліше; навчитися визначати прямі й непрямі повністю (МА), стереотипи й прагматичні кліше, формувати вміння доречно використовувати у мовленнєвій діяльності код.

План практичного заняття

8.1. Мова і код.

8.2. Дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні.

8.3. Засоби стереотипізації мовленнєвого досвіду. Стереотипи і прагматичні кліше.

8 4. Прямі й непрямі мовленнєві акти.

Завдання до теми

Самопідготовку з цієї теми краще розпочати зі знайомства зі змістом відповідних розділів запропонованих підручників і посібників, а вже потім перейти до виконання практичних завдань.

У процесі підготовки до цього практичного заняття студенти повинні засвоїти основні поняття, пов’язані з кодом.

Вправа

За допомогою різних вербальних і невербальних засобів висловіть прямо і непрямо такі наміри:

а) побажання, щоб вас пригостили морозивом;

б) прохання допомогти підготуватися до заліку;

в) нагадування черговим, щоб вони прибрали у класі.

Контрольні запитання

1. Які види невербальних засобів передавання інформації ви знаєте?
2. Поясніть смисл висловлювання «Багато з непрямих актів знаходяться на шляху до конвенціоналізації».
3. Як відбувається декодування інформації в непрямих МА?
4. Назвіть показники ілокутивної сили у непрямих МА. Доведіть, що тут ілокутивна сила виражена імпліцитно.

Література: [6, с. 101 – 123].

Практична робота №9

Тема 9 Комунікативна особистість

Мета: ознайомитися з основними комунікативними стратегіями мовця (адресанта) і адресата, формувати уміння аналізувати ці стратегії та визначати в них помилки, виробляти навички і вміння уникати комунікативних невдач у стратегіях мовця й адресата.

План практичного заняття

9.1. Поняття про мовленнєву й комунікативну особистість, їх характеристики й параметри. Комунікативна компетенція як уміння мовця будувати ефективну мовленнєву поведінку.

9.2. Компоненти комунікативного акту, пов’язані з учасниками спілкування.

9.3. Гендерні аспекти спілкування.

Завдання до теми

У підготовці до цього практичного заняття студенти повинні націлити себе насамперед за все на виконання практичних завдань. Від ретельного аналізу і виконання завдань залежатиме, наскільки студенти зможуть успішно аналізувати комунікативні ситуації. Визначаючи комунікативні позиції, студенти повинні знайти й мовні сигнали, які засвідчують ці позиції.

Вправа

Визначте соціальні та комунікативні ролі дружини й чоловіка, їхні комунікативні позиції. Визначте стратегії мовця й адресата. Хто з них припускається помилок і яких саме? Одержані результати впишіть у таблицю.

	Дружина	Чоловік	Мовні сигнали
Статусні ролі			
Позиційні ролі			
Комунікативні ролі			
Комунікативні позиції			
Комунікативні стратегії і тактики			

Контрольні запитання

1. Характеристики і параметри комунікативної особистості.
2. Які компоненти пов’язані з учасниками спілкування.
3. що таке гендерні аспекти спілкування.

Література: [6, с. 101 – 123].

Практична робота № 10

Тема 10 Компоненти комунікації

Мета: ознайомитися з основними комунікативними стратегіями мовця

(адресанта) і адресата, формувати уміння аналізувати ці стратегії та визначати в них помилки, виробляти навички і вміння уникати комунікативних невдач у стратегіях мовця й адресата.

План практичного заняття

10.1. Елементарні компоненти і засоби комунікації.

10.2. Адресант і адресат у структурі КА, їхні ролі.

10.3. Комунікативні стратегії й тактики. Типологія комунікативних стратегій.

10.4. Поняття про комунікативні невдачі, способи їх усунення.

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.) занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Контрольні запитання

1. Як співвідносяться комунікативна стратегія і комунікативна тактика?
2. Які складники комунікативної стратегії?
3. Які складники комунікативної тактики?
4. Які основні причини комунікативних невдач (девіацій)?

Література: [6, с. 101 – 123].

Практична робота № 11

Тема 11 Комунікативні девіації

Мета: ознайомитися із предметом та завданнями навчальної дисципліни „Основи теорії мовної комунікації”, формувати поняття про комунікацію, її види; підходи до вивчення комунікації.

План практичного заняття

11.1. Сутність і природа комунікативних девіацій.

11.2. Типологія комунікативних девіацій.

Завдання до теми

Головне завдання, яке постає перед студентами в процесі підготовки до цього практичного заняття, – засвоїти і знати суть спілкування. Підготовка до практичного заняття передбачає з'ясування низки питань, тому необхідно уважно вивчити матеріал, запропонований навчальними підручниками та посібниками.

Вправа

Усно поясніть:

а) причини виникнення пліток;

б) чому негативна інформація дуже швидко поширюється;

в) в чому причина ефекту «зіпсованого телефону»;

г) чому нові ідеї, як правило, спочатку не сприймаються;

д) чому глядачі у великому залі можуть сміятися над сумнівними жартами, а в невеликому товаристві - не завжди;

е) чому люди більшу увагу приділяють обговоренню дрібниць, ніж якихось важливих проблем.

Контрольні запитання

1. У чому полягають особливості теорії мовної комунікації (ТМК)? Які базові поняття ТМК?

2. Яке прикладне значення цієї науки? Охарактеризуйте зв'язки ТМК з іншими науками.

3. Яке є значення навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» в підготовці вчителів-словесників?

4. Які співвідношення існують між поняттями «спілкування» і «комунікація»? Яке з них є більш загальним?

5. Які ще теорії та моделі комунікації вам відомі (з літератури, із Інтернету, із інших джерел)?

6. Якою є значення комунікації в суспільстві? Сформулюйте найважливіші особливості сучасного спілкування.

7. Чому спілкування вважають різновидом діяльності?

Література: [6, с. 101 – 123].

Практична робота № 12

Тема 12 Міжкультурна комунікація

Мета: розглянути головні аспекти мовного коду, вивчити поняття національно-культурної специфіки мовленнєвого етикету, проаналізувати невербальні особливості міжкультурної комунікації.

План практичного заняття

12.1. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації.

12.2. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету. Комунікативні табу.

12.3. Національно-культурна специфіка максим спілкування.

12.4.Невербальні особливості міжкультурної комунікації.

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.), занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Контрольні запитання

1. Яка чому сутність Міжкультурної комунікації? Сформулюйте основні проблеми МКК.

2. На які аспекти міжособистісного спілкування впливають національно-культурні чинники?

3. Визначте значення мови і культури в процесах соціалізації людини.

4. Охарактеризуйте універсальні та ідюетнічні складові МКК.

5. Яке значення національно-культурних символів і стереотипів у процесах МКК?

6. Окресліть межі впливу національно-культурних стереотипів на

формування етнічних упередженостей.

Література: [6, с. 101 – 123].

Практична робота № 13

Тема 13 Аналіз комунікативних ситуацій

Мета: провести аналіз комунікативних ситуацій., зрозуміти, навіщо потрібен комунікативний паспорт учасників спілкування, прослухати приклади комплексного комунікативного аналізу з його складовими.

План практичного заняття

13.1. Комунікативний паспорт учасників спілкування.

13.2. Комплексний комунікативний аналіз і його складові.

Завдання до теми

Вивчіть усі нові терміни. Користуючись словниками (тлумачним, словником іншомовних слів та ін.), занотуйте у робочий зошит тлумачення нових слів.

Контрольні запитання

1. Яке значення комунікативного паспорта учасника спілкування?
2. Чим різняться комунікативний і мовленнєвий паспорти людини?
3. Які аспекти охоплює комунікативна грамотність людини?
4. Охарактеризуйте найважливіші складові комплексного комунікативного аналізу спілкування.
5. Чому філологу (студенту, вчителю, викладачу) важливо мати навич ки комплексного комунікативного аналізу спілкування’?

Література: [6, с. 101 – 123].

4 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Яка головна мета навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації»?
2. Назвіть декілька аргументів щодо необхідності вивчення теорії комунікації?
3. Які функції спілкування?
4. Назвіть базові поняття теорії комунікації.
5. У чому полягає суть спілкування?
6. Які вам відомо функції спілкування?
7. Які відміннсті у спілкуванні вам відомі?
8. Які типи спілкування вам відомі?
9. Що відтворює модель спілкування?
10. Який вчений описав закони спілкування.
11. Які поняття мовленнєвої комунікації вам відомі.
12. Надайте розгорнуту відповідь про комунікативну стратегію, інтенцію і тактику.
13. Що вам відомо про канали комунікації?
14. Які основні компоненти спілкування вам відомі?
15. Дайте визначення мовленнєвого акту (далі МА). Хто запропонував цей термін і типологію МА?
16. Чи збігаються поняття «речення» (як одиниця синтаксису) і МА (як мінімальна одиниця комунікації)? Свою думку обґрунтуйте?
17. Чому МА називають трирівневим утворенням?
18. У чому полягає призначення фатичних актів?
19. Які складники смислу висловлювання? Охарактеризуйте їх.
20. Чим відрізняються пресупозиція та імплікатура? Свою думку обґрунтуйте.
21. Чому у повідомленні референт, як зазвичай, не постає у «чистому вигляді»?
22. Які ви знаєте мовні засоби позитивної, негативної та нейтральної презентації референта?
23. Охарактеризуйте крос-референцію та її мовні засоби.
24. Які види невербальних засобів передавання інформації ви знаєте?

25. Поясніть смисл висловлювання «Багато з непрямих актів знаходяться на шляху до конвенціоналізації».

26. Як відбувається декодування інформації в непрямих МА?

27. Назвіть показники ілокутивної сили у непрямих МА. Доведіть, що тут ілокутивна сила виражена імпліцитно.

28. Характеристики і параметри комунікативної особистості.

29. Які компоненти пов'язані з учасниками спілкування?

30. Що таке гендерні аспекти спілкування?

31. Як співвідносяться комунікативна стратегія і комунікативна тактика?

32. Які складники комунікативної стратегії?

33. Які складники комунікативної тактики?

34. Які основні причини комунікативних невдач (девіацій)?

35. У чому полягають особливості теорії мовної комунікації? Які базові поняття ТМК?

36. Яке прикладне значення цієї науки? Охарактеризуйте зв'язки ТМК з іншими науками.

37. Яке значення навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» в підготовці вчителів-словесників?

38. Які співвідношення існують між поняттями «спілкування» і «комунікація»? Яке з них є більш загальним?

39. Які ще теорії і моделі комунікації вам відомі (з літератури, із Інтернету, з інших джерел)?

40. Яке значення комунікації в суспільстві? Сформулюйте найважливіші особливості сучасного спілкування.

41. Чому спілкування уважають різновидом діяльності?

42. Яка сутність Міжкультурної комунікації? Сформулюйте основні проблеми МКК.

43. На які аспекти міжособистісного спілкування мають вплив національно-культурні чинники?

44. Визначте значення мови і культури в процесах соціалізації людини.

45. Охарактеризуйте універсальні та ідентичні складові МКК.

46. Яке значення національно-культурних символів і стереотипів у процесах МКК?

47. Окресліть межі впливу національно-культурних стереотипів на формування етнічних упередженостей.

48. Яке значення комунікативного паспорта учасника спілкування?

49. Чим різняться комунікативний і мовленнєвий паспорти людини?

50. Які аспекти охоплює комунікативна грамотність людини?

51. Охарактеризуйте найважливіші складові комплексного комунікативного аналізу спілкування?

52. Чому філологу (студенту, учителю, викладачу) важливо мати навички комплексного комунікативного аналізу спілкування'?

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАННЬ СТУДЕНТІВ

	Види роботи	**Кількість годин**	**Максимум балів за одне практичне заняття**	**Разом**
	Самостійна робота Підготовка рефератів Виконання самостійних завдань	100 10 20	1 10 1 усього	50 10 20 80
ЗАЛІК				
	Письмова або усна відповідь		20	20
			Усього	100

Бали за самостійну роботу виставляються за запропонованими критеріями за 4-і бальною системою. Унаслідок перевірки виконання самостійної роботи виставляють диференційовану оцінку і визначають з кожного питання (тесту), вправи окремо:

4 бали – студент виявив усебічні, систематизовані, глибокі знання; уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, знання основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою, а також показав здібності до самостійного творчого аналізу та розв'язання поставлених завдань. Як зазвичай, така кількість балів виставляється за всі виконані завдання та правильні відповіді на 90 % умов практичної роботи.

3 бали – виставляють студенту, якщо під час виконання завдань він виявив повні знання програмного матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану кафедрою, успішно виконав більшу частину завдань, показав уміння самостійного мислення та правильно виконав 80 % практичної роботи.

1 – 2 бали - виставляють студенту, який правильно виконав половину завдань, має необхідний резерв знань для усунення помилок під керівництвом викладача.

Нуль балів – виставляють, якщо під час виконання завдань студент виявив серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, не володіє елементарною термінологією з навчальної дисципліни, допустив принципові помилки при виконанні роботи або повністю не виконав завдання.

Загальна кількість балів за виконання самостійної роботи виставляється як середнє арифметичне від попередніх складових за кожне завдання.

6 КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Автокомунікація *(грец. autos* — сам/*лат. communicatio* — робити *спільним)* — внутрішній діалог людини з самим собою; спілкування -Ego« і «Alter Ego» особи.

Адресант *(нім Adressant — відправний)* (автор, мовець) — джерело повідомлення; у міжособистісному спілкуванні — особа, яка ініціює комунікацію, кодує своє повідомлення засобами мови і/або парамови і передає адресату (слухачеві, читачеві, аудиторії).

Адресат *(нім Adressat — отримувач)* (отримувач, слухач, читач, інтерпретатор, аудиторія) — кінцевий споживач повідомлення; у міжособистісному спілкуванні — особа, яка сприймає повідомлення і,

відповідно до своїх когнітивних стратегій і конкретних конститутивних умов, інтерпретує повідомлення адресанта.

Акт *(лат. actus — вчинок)* вимовляння — див. *Акт лонутивний.*

Акт комунікативний — найзагальніше поняття комунікативної лінгвістики; інтеракція. процес, який відбувається в певному місці на пересіченні осей простору і часу між адресантом і адресатом, результатом якого є дискурс (текст).

Акт мовленнєвий — складова повідомлення, цілеспрямована мовленнєва дія; одиниця нормативної соціомовної поведінки, яка розглядається в межах прагматичної ситуації.

Актуалізатори — елементи, які прив'язують зміст мовленнєвих виразів до умов спілкування, знань учасників конкретного мовленнєвого акту.

Актуалізація *(лат. — діяльний)* — перехід від мови до мовлення і реалізація потенційних властивостей, мовленнєвих елементів. яких вимагає певна мовленнєва ситуація.

Артикуляція *(лат. arîiculare — членоподільно вимовляю)* — рух органів мовлення, необхідний для вимовляння звуків мовлення в процесах спілкування.

Атмосфера спілкування — лінгво-психо-соціо-когнітивні стосунки учасників комунікативного акту.

Аудиторія — збірна назва читачів, слухачів, глядачів, на яких розраховане конкретне повідомлення адресанта.

Аудіювання *(лат. audire — слухати)* — рецептивний вид мовленнєвої діяльності; слухання, смислове сприйняття усного повідомлення. Складається зі сприйняття мовної форми і розуміння змісту повідомлення.

Аутокорекція *(грец. autos — сам і лат. correctio — виправлення)* — когнітивно-мовний процес, складова комунікативної стратегії, яка виявляється у постійному порівнянні адресантом перлокугивного ефекту власного мовлення із запланованими стратегічними цілями і виправлення наявних неспівпадінь унаслідок уточнень, посилення чи послаблення іллокутивних сил повідомлень тощо.

Багатомовність — володіння людиною кількома (багатьма) мовами і активне їх використання у спілкуванні з іншими людьми.

Багатство мовлення — риторичний аспект комунікації, складова мовленнєвої компетенції адресанта, пов’язана з умінням застосовувати різноманітні засоби мовленнєвого коду, уникати повторення однотипних елементів, конструкцій.

Вербальні компоненти — засоби мовленнєвого коду, тобто слова, словосполучення, речення (повідомлення) тексти, за допомогою яких передається інформація в комунікації.

Взаєморозуміння — механізм міжособистісної взаємодії, пов'язаний насамперед з когнітивними процесами, який забезпечує формування сольного смислового простору учасників спілкування.

Висловлювання — одиниця модусу мовлення; речення, актуалізоване у мовленні з конкретною тематичною структурою.

Гіпертекст *(грец. hyper — понад)* — спосіб організації текстової інформації у вигляді сітки, вузли якої співвідносяться з певними фрагментами тексту.

Говоріння — вид мовленнєвої діяльності з використанням вокального каналу комунікації, який полягає у створенні повідомлень (мовленнєвих актів), скерованих адресатові.

Девіація *(лат. de — від і via — дорога)* комунікативна — збій у спілкуванні, недосягнення перлокутивного ефекту тощо, причиною яких є недостатня комунікативна компетенція адресанта, передусім недотримання правил, максим, постулатів, конвенцій комунікативного кодексу. Пов’язана зі специфікою комунікативної семантики та прагматичними чинниками.

Декодування — переведення адресатом змісту отриманого мовного повідомлення у звичні особистісні смисли.

Диглосія — паралельне використання у колективі двох форм існування мови — діалектів, літературної мови і діалекту, двох літературних мов (у період Київської Русі — церковнослов’янської та давньоруської) тощо.

Дикція (лат. *dictio — вимовляння)* — міра точності, розбірливості вимови

фонем, морфем, слів. фраз, яка визначає розбірливість мовлення, а значить і його розуміння іншими людьми.

Дискурс *(франц. discours — мовлення)* — тип комунікативної діяльності. інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається у межах конкретного каналу силкування.

Діалект *(грец. dialektos — розмова, наріччя)* — територіальний або соціальний різновид певної мови.

Діалог *(грец. diàlogos — бесіда двох)* (діалогічна форма спілкування) — форма мовлення (і спілкування), якій притаманна зміна мовленнєвих актів (повідомлень), зазвичай, двох мовців, які перебувають у безпосередньому зв'язку.

Експресія мовлення (комунікативна) — насиченість повідомлень мовленнєвими і позамовними засобами вираження суб'єктивного ставлення адресанта до адресата або змісту комунікації. їх оцінки.

Ентропія *(грец. en — в і trope — зміна, перетворення)* повідомлення — спрощення частини інформації на шляху від мовця до слухача.

Еристика *(грец. enstikos — той, що сперечається)* — мистецтво суперечки, полеміки; наука, що розробляє загальні методи і прийоми ведення полеміки і дискусій.

Етикет *(франц. étiquette — установлений порядок поведінки)* комунікативний — куртуазний аспект спілкування; дотримання принципу етикетності

Жанр мовленнєвий — прийняті в конкретних ситуаціях і призначені для передавання певного змісту типові способи побудови мовлення; розгорнута мовленнєва побудова, яка складається з кількох (іноді значної кількості) мовленнєвих актів.

Жест — складова паралінгвістичних засобів спілкування, зокрема кінетики; виразний рух пальців, рук у комунікації.

Здатність мовна — багаторівнева система неусвідомлюваних правил мовленнєвої діяльності, яка формується у свідомості людини. Це система

компонентів, які служать узагальненим відображенням системи мови. Реалізується за особливими правилами, відповідно до комунікативних завдань, ситуації спілкування і комунікативними здатностями учасників спілкування.

Імідж *(англ. image — образ)* — образ людини, уявлення оточуючих про неї. Часто створене цілеспрямовано.

Інтенція *(лат. intentio — устремління, бажання)* комунікативна — категорія лінгвістичної прагматики та теорії мовленнєвих актів; комунікативний намір адресанта (осмислений чи інтуїтивний), який визначає внутрішню програму мовлення і спосіб її втілення.

Інтерактивність — категорія дискурсу, комунікації в цілому, яка полягає у взаємодії адресанта і адресата в конкретній ситуації за допомогою вербальних та невербальних засобів мовного коду.

Інтеракція міжкультурна — взаємодія носіїв різних культур і зазвичай, мов у процесах міжкультурної комунікації з використанням вербальних та невербальних засобів мовного коду.

Інтонація (*голосно вимовляю)* мовлення — єдність мелодики, інтенсивності, довготи звучання, темпу мовлення, тембру, паузування.

Канал комунікації — «місток», який поєднує адресанта і адресата: засоби, за допомогою яких надсилається повідомлення.

Кінесика *(грец.* той, *що дає рух)* — рухи, що сприймаються комунікантами за допомогою зору: жести, міміка, поста ви тіла, оформлення зовнішності, почерк тощо.

Код *(франц. сод — умовні позначення)* комунікативний — мова або її різновиди (діалект, сленг, стиль тощо), а також немовні засоби (паралінгвальні. інтонаційні тощо), які використовують учасники комунікативного акту.

Компетенція (лат. *competentia — приналежність по праву)* комунікативна сукупність знань і умінь учасників інтеракції спілкування у різноманітних умовах (ситуаціях) з різними комунікантами; набір комунікативних стратегій разом із володінням комунікативними правилами, максимами, постулатами та конвенціями спілкування.

Комунікабельність — володіння соціальним аспектом мовленнєвого контакту (дотримання у спілкуванні соціальних норм, володіння комунікативною компетенцією тощо).

Комуніканти — особи, які беруть участь у спілкуванні: у діалозі — адресант (мовець) і адресат (слухач).

Комунікативістика *(англ. communicology, communication science)* — наука, яка вивчає системи засобів і гуманітарних функцій масових інформаційних зав'язків, що здійснюються на різних етапах цивілізації за допомогою різних мов. а також вербальних і невербальних засобів.

Комунікативна грамотність — сукупність комунікативних знань, умінь і навичок людини, які дають змогу їй ефективно спіл куватися в усній і писемній формах; знання законів, правил і засобів ефективної усної та писемної комунікації.

Комунікативна лінгвістика — розділ і водночас новий напрям сучасної динамічно і антропоцентрично зорієнтованої науки про мову, предметом якого є процеси спілкування людей з використанням «живої» природної мови.

Комунікативна поведінка — поведінка індивіда в процесах спілкування, яка регулюється комунікативними нормами та традиціями. яких він як учасник спілкування дотримується.

Комунікативний кодекс — система принципів, правил і конвенцій спілкування, які регулюють мовленнєву поведінку учасників комунікації та ґрунтуються на певних категоріях і критеріях.

Комунікація вербальна — цілеспрямована психолінгвоментальна діяльність учасників спілкування за допомогою мовного коду, результатом якої є інформаційний обмін, взаємовплив тощо.

Комунікація масова — спілкування з аудиторією, яка складає 1000 і більше осіб за допомогою спеціальних засобів (радіо, преса, телебачення, Інтернет тощо).

Комунікація невербальна — взаємодія між учасниками спілкування за допомогою невербальних (паралінгвістичних) засобів.

Конвенції — (лаг. *conventio згода, угода)* —спілкування елементи культури, котрі можуть варіюватись, не зачіпаючи стратегій і тактик комунікації, наприклад, приходити на бал у чорному фраці з краваткою-метеликом.

Контекст *(лат. contextes — тісний зв'язок)* спілкування середо вище. час. особливості каналу комунікації та інші умови, в яких має місце конкретне спілкування.

Конфлікт *(лат. conflictus — зіткнення)* комунікативний — зіткнення комунікативних стратегій адресанта і адресата, яке унеможливлює спілкування.

Культура мовлення — володіння адресантом нормами усного і писемного літературного мовлення, уміння використовувати зображальні засоби мовленнєвого коду в різних умовах, сферах, регістрах спілкування у відповідності до мети і змісту комунікації.

Милозвучність мовлення — звукова організація мовлення, гармонійне звучання певних мовленнєвих елементів, що сприяє ефективнішому іллокутивному впливу. Засоби милозвучності: рима, анафора, епіфора, звукові повтори та ін.

Мислення мовленнєве — реалізація мовленнєвої діяльності в мовленнєвих формах, тобто зовнішньому або внутрішньому мовленні.

Мова — 1. Один із модусів існування людської мови (поряд з мовленням і комунікацією). 2. Див. *Код комунікативний.*

Мова рідна — перша мова, якою оволодіває людина з дитинства. Найчастіше збігається з мовою батьків («материнська мова») або одного з них (якщо вони носії різних мов). Іноді рідною мовою стає мова, засвоєна у зрілому віці. Рідна мова — одна з основних ознак етнічної приналежності людини.

Мовець — Див. *Адресант.*

Мовлення — 1. Один із модусів існування людської мови (поряд з мовою і комунікацією). 2. Індивідуальний акт говоріння або письма, який має усну, писемну або дручовану форму вияву. 3. Постійно повторюваний процес спілкування однією мовою.

Мовлення внутрішнє — особливий тип неоформленої у звуках, паралінгвістичних засобах або графічних знаках мовленнєвої діяльності. для якої характерна значна згорнутість граматичної структури і змісту, це мовлення для себе, засіб автокомунікації.

Мовлення діалогічне — форма мовлення, у разі вживання якої відбувається безпосередній обмін повідомленнями МІЖ двома (максимально — трьома, чотирма) учасниками спілкування. Цьому типу мовлення притаманний ряд особливостей, передусім лаконічність, використання паралінгвісичних засобів (жести, міміка тощо), інтонації, еліптичних речень тощо.

Мовлення монологічне — форма мовлення, пов'язана з комунікативною ініціативою одного з учасників спілкування. Цей тип мовлення характеризується повнотою викладу, можливістю широкого розгортання думки, використання аргументів та інше. Може здійснюватися як в усній, так і в писемній формах з притаманними їм комунікативними особливостями.

Моделі комунікації — схеми, у яких представлений процес комунікації

Моделі породження мовлення (моделі вербалізації) — схеми, у яких представлений процес породження мовлення адресантом (рівневі, циклічні, інтегративні).

Монолог *(грец. monos — один і logos — слово, учення)* (монологічна форма спілкування) — форма мовлення, витворена внаслідок активної мовленнєвої діяльності адресанта, розрахованої на пасивне і опосередковане її сприйняття адресатом (аудиторією).

Мотив спілкування — індивідуальна потреба у конкретному типі спілкування.

Особистість мовленнєва (комуніканта) — представлений у комунікації фрагмент свідомості адресанта або адресата як мінімум на трьох рівнях: вербально-семантичному, тезаурусному і мотиваційно-прагматичному.

Пам’ять довготривала — вид пам’яті, яка дозволяє учасникам орієнтуватись у світі в цілому, підтримувати контакти з людьми, певний час тримати в пам'яті важливі для особистості події, слова, вчинки тощо.

Пам'ять короткотривала — вид пам'яті, яка дозволяє учасникам орієнтуватись у плині комунікації, пам'ятати попередні репліки, аргументи, цифри, факти тощо.

Пам’ять (у комунікації) — процес зберігання сприйнятої інформації для подальшого її використання у спілкуванні, конкретних діях тощо

Поведінка мовленнєва — використання мови (мовленнєвого коду) учасниками спілкування в конкретних обставинах відповідним рівнем володіння комунікативною і мовленнєвою компетенціями.

Повідомлення — одна з найважливіших категорій комунікації як модусу існування людської мови, співвідносна з реченням.

Постулати спілкування — складові максим спілкування.

Потреби комунікативні — особливий вид потреб, які спонукають вступати у мовленнєве спілкування для розв’язання вербальних і невербальних проблем.

Правила спілкування — вимоги до одного із учасників комунікації. скеровані на підтримку спілкування.

Правильність і чистота мовлення — риторичний аспект спілкування. складова комунікативної компетенції адресанта, його культури мовлення, пов’язана з дотриманням усних чи писемних норм літературної мови.

Реакція вербальна — використання мовленнєвої дії як реакції на стимул (мовленнєвий або якийсь інший).

Репліка *(франц. réplique, від лат. гегііco — відбиваю)* — окреме повідомлення осіб, які беруть участь у діалозі; складова діалогу. яка належить одному із учасників трансакції.

Референт *(лат. referens — той, хто повідомлює)* — об'єкт дійсності, предмет думки, з котрим у повідомленні (мовленнєвому акті) співвідноситься конкретний мовленнєвий вираз.

Розуміння — різновид мовленнєвої діяльності людини, яка полягає в установленні адресатом смислу тексту (дискурсу), усвідомленні ним авторських текстових (дискурсних) стратегій, інтенцій.

Роль комунікативна — відносно постійна, внутрішньо зв'язана і очікувана

іншими система комунікативних (зокрема, мовленнєвих) вчинків індивіда, значною мірсю визначена його соціальним статусом, віковими, тендерними та ншими чинниками.

Роль соціальна (у комунікації) — комунікативна поведінка людини. яка обумовлює її соціальним статусом, відбувається за певними правилами (нормами), прийнятими в суспільстві й очікується іншими учасниками спілкування.

Свідомість дискурсивна — фрагмент свідомості учасників спілкування, який містить знання про правила мовленнєвої комунікації. її процедури, етикет, інтенцію, ситуативні знання дискурсу та деякі інші, необхідні для недевіативного творення дискурсів та іх складових.

Семантика комунікативна — див. *смисл комунінативний.*

Ситуативний контекст спілкування — обставини, за яких відбувається спілкування: місце, час. особистість партнера (партнерів), соціальні ролі учасників тощо.

Слухання — вид мовленнєвої діяльності, активний процес відбору звукових сигналів у комунікації. Включає аспекти: сприйняття слухом, уважність, розуміння і запам'ятовування.

Спілкування — сукупність зав’язків і взаємодій людей, суспільств, суб'єктів (класів, груп, особистостей), у яких відбувається обмін інформацією, досвідом, уміннями, навичками та результатами діяльності.

Спілкування мовленнєве — процес встановлення і підтримки цілеспрямованого, прямого або опосередкованого контакту між людьми за допомогою мови.

Табу *(полінез. tabu — заборона)* комунікативне — загальне поняття, що об'єднує мовленнєві, тематичні та контактні заборони, які накладаються на спілкування у певних культурах.

Теорія мовленнєвих актів — логіко-лінгвістична теорія, у межах якої вивчається прагматика та структура мовленнєвих актів як складових повідомлень.

Теорія мовленнєвої діяльності — методологічне підґрунтя комунікативної лінгвістики та психолінгвістики і водночас напрям у дослідженні мови. Розглядає мовлення як активну, цілеспрямовану і мотивовану діяльність, її функції, мотиви, зв'язок з мисленням, процеси породження і сприйняття повідомлень, дискурсів (текстів). механізми мовлення, види і типи мовлення, співвідношення мови, мовлення та комунікації (останнім часом), а також процеси оволодіння рідною та іноземною мовами.

Фігура мовлення — стилістичний засіб, який збільшує смислову виразність повідомлень, дискурсів і має регулярні моделі реалізації; засіб утілення найбільш інформативної і творчої форми реалізації значень (смислу) мовця.

Фільтри комунікації — соціальні, культурні, психологічні та інші обмеження на інформацію в комунікації (цензура, заборони, табу, недовіра з боку адресата тощо).

Форми мовленнєвого спілкування — типи інтеракції, визначені залежно від немовних складників комунікації: форми втілення засобів мовленнєвого коду, способу взаємодії між учасниками, специфіки каналів, функцій та змісту повідомлень, сфери спілкування.

Функції спілкування — найважливіші способи використання міжособистісної інтеракції в суспільстві: контактна, інформативна. спонукальна, пізнавальна, емотивна, установлення стосунків, впливова та деякі інші.

Хід мовленнєвий — одиниця діалогічного спілкування, яка охоплює мовленнєві акти від моменту початку розмови до зміни мовця.

Якість мовлення — загальне поняття риторики спілкування; комунікативно важлива складова змістовного та формального боків усного і писемного мовлення, яка передбачає правильність, точність, логічність, виразність, багатство, доречність та інші аспекти вживання засобів мовленнєвого коду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К.: Довіра, 2007. 205 с.

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. підручник. ВЦ «Академія» Київ, 2004. 344 с.

3. Загороднова В. Ф. Основи міжкультурної комунікації: навч. посіб.; Міністерство освіти і науки України; Бердянський державний педагогічний університет. Бердянськ: БДПУ, 2018. 314 с.

4. С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. Мовленнєва комунікація: підручник / К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.

5. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. К.: Академія, 2012. 288 с.

6. Основи міжкультурної комунікації: навч. посібник / укл. Попович М.М. Чернівец. нац. ун-т, 2012. 160 с.

7. Спільна історія. Діалог культур: навч. посіб. / П. Вербицька,

8. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / укл. Дегтярьова К.В. Полтав. нац. ун-т, 20212. 70 с.

9. Ляпічева О. Л. Посібник до вивчення дисципліни «Основи теорії мовленнєвої комунікації». Д. : РВВ ДНУ, 2016. 44 с.

Додаткова

1. Boguslawski A. Glosa do ksiçgi aktôw mowy // Pamiçtnik Literacki. LXXIX. — 1988. — Z. 4.

2. Cook Y. Discours. — Oxford, 1992.

3. Coulthard M. An Introduction to Discours Analysis. — London, 1977.

4. Dijk T. van. Badania nad dyskursem // Dyskurs jako struktura i procès. — Warszawa. 2001.

5. Fiske J. Wprowadzenie do badari nad komunikowamem. — Wroclaw. 1999.

6. Piaget J. Le langage et la pensé chez l'enfant — Neuchâtel. 1956.

7. Searle J. R. Linguistics and the philosophy of language // *Linguistics and neighboring disciplines*. — Amsterdam ets.. 1975.

8. Wierzbicka A. Genry mowy // *Tekst i zdanïe: Zbiôr studiôw*. — Wroclaw etc., 1983.

Методичні вказівки щодо виконання практичних та самостійних робіт з навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 061 – «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика», освітнього ступеня «Бакалавр»

Укладач к. пед. н., доц. О. В. Кондрашова

Відповідальний за випуск завідувач кафедри філології та видавничої справи проф. К. Л. Сізова

Підп. до др. _____. Формат 60х84 1/16. Папір тип. Друк ризографія.

Ум. друк. арк. _____ . Наклад _____ прим. Зам. № _____ . Безкоштовно.

Редакційно-видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, 39600